

Беларус

ГАЗЭТА БЕЛАРУСАЎ У ВОЛЬНЫМ СЪВЕЦЕ

ЦАНА — PRICE \$ 1.00

BIELARUS — BYELORUSSIAN NEWSPAPER IN THE FREE WORLD

POST ADDRESS: BIELARUS, P. O. BOX 109, JAMAICA, N. Y. 11431.

Tel.: (212) 380-2036

Год XXVII, № 258

New York, October — Каstryчнік 1978

Vol. XXVII, № 258

НЯПІСМЕННАСЦЬ АД АСЬВЕТЫ

Гэта, як у расейскага драматурга Грыбаедава з „горам ад розуму”, выходзіць цяпер на Беларусі з няпісменнасцю ад асьветы: чым больш у рэспубліцы высокасавецкае асьветы, тым больш няпісменных у беларускай мове.

Да вялікага ліку гэтых няпісменных сядр краінікоў партыі ўраду, сядр сълевакоў ды актораў тэатру й кіно, тэхнічнае інтэлігэнцыі, прыпісаныя цяпер і... дыктары Беларускага радыё. Залічыў іх да катэгорыі няпісменных (ня ўжываша прадаў, готкага тэрміну — ужываем яго мы, каб паставіць кронку на „і”) — за лічыў дыктораў Беларускага радыё да катагорыі няпісменных Уладзімер Юрэвіч. Аўтарытэт Юрэвіча ў гэтым выпадку цяжка ставіць пад пытальнік, бо Юрэвіч не толькі літаратурны крытык, але і былы працаўнік радыястанцыі „Савецкая Беларусь”, што працавала ў Маскве гадамі апошніяе вайны.

Уладзімер Юрэвіч у газэце „Літаратура й Мастацтва” з 21 ліпеня сёлета, у артыкуле на целую бачыну, далікатна ўшчувае дыктораў Беларускага радыё за тое, што яны не ведаюць беларускую мову. Да жыліся Беларусы ўжо й да гэтага на 60-ым годзе савецкае русыфікацыйнае ўлады. Чорным на белым у органе Міністэрства культуры й праўлення Саюзу пісьменнікаў БССР „Літаратура й Мастацтва” чытаем пра тых, ад каго, на добры лад, тра было-б вучыцца, як праўльна гутарыць пабеларуску — пра дыктораў Беларускага радыё:

„Усім-ж разам нестает галоўнага беларускага мовы, скаванасць у яе гутарковых магчымасцях”.

І ў іншай мясціне таго-ж Юрэвіч артыкулу пра тых-ж дыктораў:

„Самае страшнае — ненатуральнасць, кніжнасць беларускага вымаўлення, няўмечнне карыстатаца афрыкатамі да і дж., асымілятыўным зямлякчэннем (прыпадобненіем) зічных і іншымі асаблівасцямі нацыянальнае артыкуляцыі”.

Юрэвіч падае прыклады гэтага калечанія жыве мовы: „урад'жай”, „пасяд'жэнне”, „пас'піхова”, „сядрні”, „с'вінчая цішыня” (гэта мела быць звінчая).

Адкуль гэтых моўных калекаў панаўбраўлася? Юрэвіч, съведама ўхіліўшыся ад таго, каб называць першапрычыну, піша: „Усё гэта — вынік недараўальнай абыякавасці дыктора да слова як матар'ялу й інструменту”. А фактычна, усё гэта вынік русыфікацыі, або, калі ўжо карыстатаца Юрэвічавай формулой, „вынік недараўальнай абыякавасці партыі і ўраду рэспублікі да беларускай мовы як інструменту нацыянальнага жыцця”.

Будаўнікі гэтых моўных калекаў панаўбраўлася? Юрэвіч, съведама ўхіліўшыся ад таго, каб называць першапрычыну, піша: „Усё гэта — вынік недараўальнай абыякавасці дыктора да слова як матар'ялу й інструменту”. А фактычна, усё гэта вынік русыфікацыі, або, калі ўжо карыстатаца Юрэвічавай формулой, „вынік недараўальнай абыякавасці партыі і ўраду рэспублікі да беларускай мовы як інструменту нацыянальнага жыцця”.

Будаўнікі гэтых моўных калекаў панаўбраўлася? Юрэвіч, съведама ўхіліўшыся ад таго, каб называць першапрычыну, піша: „Усё гэта — вынік недараўальнай абыякавасці дыктора да слова як матар'ялу й інструменту”. А фактычна, усё гэта вынік русыфікацыі, або, калі ўжо карыстатаца Юрэвічавай формулой, „вынік недараўальнай абыякавасці партыі і ўраду рэспублікі да беларускай мовы як інструменту нацыянальнага жыцця”.

Імя гавораць, прасякнула ўжо і ў мову.

У атмасферы „недараўальнай абыякавасці” да нацыянальнае мовы з боку партыйнага і ўрадавага кіраўніцтва рэспублікі прытуляецца й адчуваючы сэнсу словаў — і на толькі на працы, але і ў сябе ўдома, як толькі на рынку, але і ў дзяржаўным бюро, як толькі ў гутарках з калгаснікамі, але і ў гутарках міністраў ды краінікоў партыі.

„Прафэсіяналізм здабываецца працай” — загалові Уладзімер Юрэвіч свой артыкул пра дыктораў Беларускага радыё. А трэба дадаць: „і здаровай атмасфераў (якое імя) ў дачыненіі да беларускай мовы”.

Словы жудасна паміраюць —

Патухаюць, як съветлякі.

Забываюць іх,

не паўтараюць

I газеты, і языki.

Дыкторы Беларускага радыё спрабуюць паўтараць, але ў іх ня

выходзіць ужо, бы мова, каб застаўца жывы, павінна ўжывашаца толькі на працы, але і ў сябе ўдома, як толькі на рынку, але і ў дзяржаўным бюро, як толькі ў гутарках з калгаснікамі, але і ў гутарках міністраў ды краінікоў партыі.

„Прафэсіяналізм здабываецца працай” — загалові Уладзімер Юрэвіч свой артыкул пра дыктораў Беларускага радыё. А трэба дадаць: „і здаровай атмасфераў (якое імя) ў дачыненіі да беларускай мовы”.

A. Загорны

ЮБІЛЕЙ АЙЦА ЯНКІ АБАБУРКІ

У нядзелью 8 каstryчніка сёлета Беларусы Ангельшчыны бяз розніцы веравызнання ѹ палітычных паглядаў ды вернікі БАПЦарквы ў Вялікай Брытаніі мелі вялікую й прымечную нагоду адзначыць 15-годдзя съявтарской дзеянасці Мітрафорнага Прататяра а. Янкі Абабуркі, настаяцеля БАПЦ у Вялікай Брытаніі.

Гэтага-ж дня а 10-ай гадзіне раніцы Мітрафорны Прататяра а. Янкі Абабурка з а. Янкам Пікарскім адправілі Божую Службу ѹ мясоцвой паraphвільной царкве Жыровіцкага Божае Маці. Царква была пераполненая, бо зъехаліся Беларусы з усіх куткоў Ангельшчыны для ўшанавання высака дастойнага Юбіляра.

На заканчэнні Божае Службы а. Янкі Пікарскі прачытаў Грамату Першага Герарха БАПЦарквы Мітрараполіта Андрэя аб узнагароджанні ім Юбіляра мітрай.

Адразу пасля гэтага адбылося ўрачыстасць прынайць ў ногар Юбіляра ў царкоўнай залі. Адчыніўшасць старшыня Рады БАПЦарквы на Вялікую Брытанію Хедар Кажаневіч ды быў падніты тост у гонар Мітрафорнага Прататяра а. Янкі Абабуркі была сабраная ладная сума грошай для царквы.

Было-б грэшна на прыгадаць Матушкі Кацярыны, руплівай жанчыні й памагатаркі свemu мужу, без якой самому Юбіляру было-б цяжка выконваць ягоныя царкоўныя грамадскія абавязкі.

Шмат год жыцьця, радасці ѹ шчасці нашаму Паважанаму Юбіляру!

Ангельшчыне Я. Бунчук, сп. М. Баряўскі ад паraphвіль Вэльгроўтону Бірмінгаму, сп. Ст. Мак ад Беларусы Брадфорду, ад Рады БАПЦарквы ейны сакратар Янка Калбаса, Роланд Фрымэн ад англіканскай царквы.

Мітрафорны Прататяра а. Янка Абабурка злакжыў шчырую падзяку вернікам за набыццё для яго аблачэння, якое каштавала каля 200 фунтаў, і сп. М. Сераму за пашырнёе, за якое на ўзду заплаты, сэктару Рады БНР за мітру ды ўсім вернікам за ахвяры ѹ дзел у вадзянашэнні 15-годдзя ягонага съявтарства.

Варты адзначыць прамоўцу сп. Я. Бунчука й сп. Я. Калбасы, якія добра схарктыравалі дзеянасць Юбіляра ды заклікалі прысутных да як найбольшэ кансалідацыі ѹ супрацоўніцтва ѿсяго беларускага грамадзтва. Яны-ж звярнулі ўвагу на адпаведнае ўзгадаванье нашага новага пакаленія. На заклік а. Янкі Абабуркі была сабраная ладная сума грошай для царквы.

Было-б грэшна на прыгадаць Матушкі Кацярыны, руплівай жанчыні й памагатаркі свemu мужу, без якой самому Юбіляру было-б цяжка выконваць ягоныя царкоўныя грамадскія абавязкі.

Шмат год жыцьця, радасці ѹ шчасці нашаму Паважанаму Юбіляру!

M. Стайнік

**

Рэдакцыя газэты „Беларус” поўнасць далучаеца да выказаных на юбілеі пажаданій і шчырца жадае Мітрафорнаму Прататярою а. Янкі Галоўнай Управы ЗБВВ Янка Міхалюк, ён-жа прывітаў і ад сэктару Рады БНР, начальнік Беларускага Вызвольнага Фронту ў

Рэспубліканскай канфэрэнцыі у Вашынгтоне

Род Айлэнд, Кэнзас і Тэксас. Пра-жывае ў гэтых штатах цімала й Беларусу, якія байдз заўсёды галасуюць за рэспубліканці. Дзэлігэтаў было-б вельмі пажадана, каб Беларусы рэспубліканцы замэльдаваліся ў сваіх суседніх рэспубліканскіх клубах ды падалі пра сваё нацыянальнае пажаданіе.

Гэтым самым мы задэмантравалі-б сваю прысутнасць і ўзвішлі-б у вагульную арганізацію рэспубліканскіх клубаў Амерыкі. Калі-б нехта жадаў атрымаць больш дакладнікі інформацыі ѻ гэтай справе, хай звоніць па тэлефоне на ўмія В. Кіпеля на нумар (201) 933-6807.

Другі важны пункт, які аблікаўваецца на канфэрэнцыі — гэта выданне падручніка-даведніка для школаў аб нацыянальных арганізаціях. Выканальны орган Рады Национальнасці ѹ ўпраўліць проект зальвердзі і ўпаўтамочы д-ра В. Кіпеля, як старшыню адукцыінага камітету быць галоўным карадына-тарам гэтага праекту.

B. K.

ПАМЁР ПАПА ЯН ПАВАЛ ПЕРШЫ

Не зважаючи на ўлёўны дождик, калі сотні тысячаў асобаў у сераду 4 каstryчніка запоўнілі пляц перед Базылікай Святога Пяtra ў Рыме падчас паховіны Папы Яна Паўла Першага, які неспадзянка памёр на разрыў серца на 65-ым годзе жыцця 28 верасня, на 34-ым дні ягонага пантыфікату, пайкараецца амаль на працягу чатырох апошніх стагодзідзяў. Ен быў выбраны Папам 26 жніўня сёлета на працягу аднадзінай Канклюзіи Кардыналаў, пайкараецца ў яго паховіні.

Паховіны Папы Яна Паўла Першага, якога вернікі Каталіцкай Царквы ѹ прэзідэнт ізрэспублікі „усыміхнутым Папам”, адбыліся на сходах Базылікі Святога Пяtra пад адкрытым небам, каб больша колькасць людзей могла прыняць удзел у паховінах 263-га Папы Рымскага. Звыш 90 кардыналаў із 104-х краёў свету, кіраўнікі іншых хрысціянскіх і няхрысціянскіх веравызнанняў прынялі ўдзел у двухгадзінных паховінах, падчас якіх з прынадобнай казаніяй выступіў 85-гадовы Кардынал Карл Конфаленіер, называючы Папу Яна Паўла Першага „мэтэорам, які неспадзянка асязціў неба ўзглі”.

Амэрыканскую дэлегацыю на паховінах Папы, калішняга Патрыярху Вэнэцыі, ачольвала сп.нія Лільян Картэр, маці Прэзыдэнта Джакімі Картэра, а сама дэлегацыя складалася з высокіх дзяржаўных і палітычных дзеячоў, у тым ліку Губернатара Элі Грассо з Канклюзіі, Сенатора Томаса Гільтонта з Місуры, Бурмістра Нью-Ёрку Эдварда Кача ѹ іншых.

Наступны 9 дзён пасля паховіны — гэта афіцыйныя жалобны пэрыяд. А на 10 дзень, у суботу 14 каstryчніка, пачнешца Канклюзія Кардыналаў, на якой будзе выбраны наступны Папа. У Канклюзія прымусціць узяць аўдзел адно тысаці кардыналаў, якія яшчэ на пераступілі 80-цігадовага веку.

Перад самым друкаваннем гэтага нумара газеты стала ведамі, што выбраны новы Папа — Кардынал з Кракава Кароль Войтыла, які таксама прыняў імёны абодвух папіярэдніх Папаў, як Ян Павал Другі. Шырэй пра яго будзе ў наступным нумары „Беларуса”.

ТРЕІЦІЯ СУСТРЭЧА БЕЛАРУСАУ АУСТРАЛІІ

адбудзеца ў Адэляйдзе 5-9 студзеня 1979 году паводле правізарычна запропанаванай наступнай праграмы:

ПАДАРОЖЖА У ГАРАДОК МУРЭЙ

Зълева направа: Юрка Азарка, Мікола Латушкін, Архімандрыт Язэп Строк, праф. Дан Пэйс, Раіса Станкевіч

Сёлета 14 жнівня высьвячаўся помнік на магіле сьв. пам. праф. Івана Любачкі, які памёр 20 ліпеня 1977 году ў горадзе Мурэй штату Кентакі. Даведалася я пра гэтае высьвячэнне за тры дні перад тым. Трэба было рыхтавацца да падарожжа хутка. Скантактаваўшыся із сябрам Юркам Азаркам, супрацоўнікам часапісу „Беларуская Моладзь”, ён-жэ ў старшыні Арганізацыі Беларуска-Амэрыканскай Моладзі, які даведаўся, што самалётам да горадка Мурэй дроніны даезд, дык пастанавілі ехаць машынай. Ехалі мы таму, што мы не змаглі быць на паходахінах, бо пазадамленыне атрымалі з позна, але таксама перадусім таму, каб хоць гэткім чынам ушанаваць памяць праф. Івана Любачкі.

Толькі пасля ягонаі смерці выявілася, якім вялікім беларускім патрыётам быў сьв. пам. праф. Іван Любачка. Як пазадамлялася ўжо ў прэсе, сьв. пам. праф. Іван Любачка ў сваім тэстаманце, напісаным рукой коратка перад смерцю, пераказаў усе свае заашчаджаныя гроши на стыпэндыйны фонд ягона імя, якім мае адміністрація Арганізацыі Беларускай Моладзі. У тэстаманце пададзены адрые часапісы арганізацыі — „Беларуская Моладзь” у Нью-Ёрку. Жы-

вучы далёка ад беларускіх асяродкаў, ён выпісваў наш часапіс „Беларуская Моладзь” і празь яго знаёміўся з дэйненасцю беларускай моладзі. Ён дацэнтую важнасць часапісу ў інфармаваны чужых пра Беларусь і важнасць яго, якім суму для росту нацыянальнасці гордзяць маладога пакаленія. Ягонае захапленне часапісам ён выказаў у перапісцы зы мною, як ягоным родактарам. Як мы пазней даведаліся ў Мурэй ад праф. Дан Пэйса, Іван Любачка із захапленнем знаёміў яго із земствам часапісу, выказаўся з вялікім прызначэннем для тае группы моладзі. Разыўтаваўся з праф. Д. Пэйсам, ён выявіў жаданыне быць з намі ў кантакце ў прасці прысылаць яму мадажэнны часапіс.

Падарожжа нашае вяло нас праз штаты: Нью-Джэрзі, Пансінгтонія, Заходнія Вірджынія й Кентакі, бо разыўтаваўся гэты ўніверсітэцкі гарадок на заходнім канцы штату Кентакі. Каля тысячы міляў праехалі мы ад 8-й гадзіны раніцы да 2-й уночы. З рана зь ініцыятывы праф. Д. Пэйса мы сустрэліся ў ягоным доме, які ляжыць наспৰацы дому памерлага Івана Любачкі. Праф. Пэйс паказаў нам дом памерлага свайго прысяцеля ў сярэдзіне ў вялікі сад, засаджаны густа яблынімі. Ён расказаў, што праф. Іван Любачка вельмі любіў свой сад

Падарожжа нашае вяло нас праз штаты: Нью-Джэрзі, Пансінгтонія, Заходнія Вірджынія й Кентакі, бо разыўтаваўся гэты ўніверсітэцкі гарадок на заходнім канцы штату Кентакі. Каля тысячы міляў праехалі мы ад 8-й гадзіны раніцы да 2-й уночы. З рана зь ініцыятывы праф. Д. Пэйса мы сустрэліся ў ягоным доме, які ляжыць наспৰацы дому памерлага Івана Любачкі. Праф. Пэйс паказаў нам дом памерлага свайго прысяцеля ў сярэдзіне ў вялікі сад, засаджаны густа яблынімі. Ён расказаў, што праф. Іван Любачка вельмі любіў свой сад

і яблыні і якраз таму выбраў Д. Пэйс, бо яму ў тэстаманце даручыў Іван Любачка заняцца паховінамі ў памятнікам на магіле, таякую прыгожую лірычную цытату ў верш, у якім і ўспамінаюцца яблыні, і верші гэтыя выпісаны на раскрытай кнізе — помніку.

Крыху пазней зыбраліся на магілках універсітэцкія калегі ў прыяцелі нябожчыка Івана Любачкі ў групе Беларусаў з Чыкага. Айцец Архімандрыт Язэп Строк адслужыў паніхіду над магілай, прыгожа аздобленай вянком з василькоў і рамонкаў (ад Беларускага Каардынацыйнага Камітэту ў Чыкага) і пасыяціў помнік. У сваій прамове Айцец Архімандрыт Язэп Строк падчыркнуў патрыятызм праф. Івана Любачкі, які не забыўся дадзь маладому пакаленіню магчымасцю (пераказваючи яму грошы), каб зацікаўленыя маглі пашыраць свае веды пра Беларусь. Ён уступомні і нас, прадстаўнікоў моладзі, якія прыехалі здалёку, каб ушанаваць памяць прысяцеля моладзі. Прамаўлялі ён іншыя, у тым ліку і мы: сябра Юрка Азарка пангельскую, я — падбеларускую. На заканчэнніе пратягілі „Сыпі пад курганам герояў”.

Мы мелі нагоду пазней спаткацца з адвакатам, які афармляе тэстамант і справу фонду. Мы атрымалі копію тэстаманту ў даведаліся, што справа афармлены фонду ідзе ў пазытыўным кірунку. Разыўтаваўся з праф. Д. Пэйсам, ён выявіў жаданыне быць з намі ў кантакце ў прасці прысылаць яму мадажэнны часапіс.

Едуцы назад, мы затрымліся ў парку Шэнандо, славутым запаведнікам, не чапанымі рукой чалавека: дрэваў, скалаў, лясных палянаў і багатага жывёльнага свету, але беларускіх зубраў там ніяма. Аднак адзвічныя лясы навеялі нам думку пра Белавескую пушчу, хоць і на бачаную намі, але знаёмую з атлясаў і фатографіяў.

У дарозе мы плянавалі ўжо, як наўпешці выкананы гэты вілікі абавязак, які на нас узлажыў сьв. пам. праф. Іван Любачка. Адно мы ведаем: будзем старацца, каб грашы вядомыя ахвяра Патрыёта Беларуса прынеслы як найбольшую карысць у тэй дзялянцы, дзе яна гэтак патрэбная — на пашырэнні студыяў беларускіх паміж маладой, нацыянальна съведамай зменай.

Раіса Станкевіч

ПРА РЭАЛІЗМ ТАЛСТОГА И САЦРЭАЛІЗМ ШАМЯКІНА

На ўрачыстым паседжанні ў Менску, прысвечаным 150-годзіню ад нараджэння Льва Талстога, беларускі пісьменнік Іван Шамякін у сваій прамове паставіў сацыялістычны разалізм, якім трымаўся Талстой. Усхваліўшы талент Талстога ў талстоўскі разалізм, Іван Шамякін сказаў: „Бяз рэалістычнага мэтаду літаратура наўрад ці дасягнела-бы тых вышыні і глыбіні ў пазнанні чалавека ў грамадстве, якіх яна дасягнула ў творах клясыкі, а таксама пісьменнікаў нашага часу, верных мэтаду сацыялістычнага разалізму”.

Дык зірнем, якім гэта „вышыні, і глыбіні” могуць пахвалицца беларускі пісьменнікі, прывезены да „мэтаду сацрэалізму”. Пра гэта якраз на падародні талстоўскага юбілею Шамякін таксама гаварыў за „круглым столом” газеты „Літаратура і мастацтва”, што якім аўтарамі ўзбраўся пытанні „вясковыя прозы”.

„Талстой здорова ведаў жыццё сялян, — сказаў там Шамякін. — Мы, нажаль, гэтаму нажома пахвалицца” („ЛІМ” за 1 верасень 78 г.).

Як-жэ гэта так, што Талстой — граф! — ведаў жыццё сялянай — якіх твораў сучаснае беларускае „вяскове прозы” на ў тым, думадзенне за сучасных пісьменнікаў Беларусі, узброеных „перадымым” мэтадам „сацыялістычнага разалізму”? Каму-ж гэта, як якім беларускім пісьменнікам, у пераважнай бальшыні сялянскага паходжання, ведаў жыццё сялянай? Дзе-ж тыя перавагі сацрэалістычнага мэтаду?

Рэдакцыя газеты „Літаратура і мастацтва”, правеўшы дыскусію пра сучасную „вясковую прозу” (вясковую, бо на вёску ціпера партыі наялага, каб харчоў больш даўала), асцярожна прызнаецца: „І ўсё-ж яна ўлічненасць ў тым, што апублікавана за апошнія гады творы на вясковую тэму даюць поўную, памастацку асэнсаваную ў маштабах грамадства карынту жыцця сучаснай вёсکі”.

Пісьменнік Іван Навуменка, удзельнік „круглага стала”, сказаў пра тое самае ў тым самым духу: „Творы нашы на сталі верставымы слупамі ў літаратуры”. А літаратурныя крытыкі Віктар Каваленка, ахапнік праблему крху шырэй, заінтараваны на вялікім літаратурну, але калгасных сялянаў, пра якіх гэная сацрэалістычна „вясковая проза” пішацца. „Мы, — сказаў Каваленка, — бачым праўляе безгаспадарлівасці, нядбайства ў дзвіўмі — адкуль гэта, што гэта? Дзіўніца даводзіцца таму, што нам не хапае рэальнага ведання стану разчай”.

Во дараго прывёў „мэтад сацыялістычнага разалізму”: „нам не хапае рэальнага ведання стану разчай”! Гэта кажуць пра вёску пісьменнікі, што самі выйшлі зь вёскі!

Ці маглі сказаць гэтыя пісьменнікі — Багушэвіч, Ётка, Купала, Колас, што якім аўтарамі ўзбраўся пытанні „вясковыя прозы”.

Іх пісьменнікі — сяляніні, якія саюзую з ягонымі літфондамі, ні сацрэалізму? Можа затым якраз і творы іхнія, іхная вясковая проза ў якім разалізме? Тады жэ, як якім беларускім пісьменнікам, у пераважнай бальшыні сялянскага паходжання, ведаў жыццё сялянай?

Прычына бездапаможнасці шмат якіх твораў сучаснае беларускае „вяскове прозы” на ў тым, думадзенне за сучасных пісьменнікаў Беларусі, узброеных „перадымым” мэтадам „сацыялістычнага разалізму”?

Што-ж да самых пісьменнікаў аўтараў „вяскове прозы”, дык можа варта быт-б ім зрабіць гэтым эксперымент: няхай-бы Шамякін або Навуменка напісалі раман ці аповесьць пра „безгаспадарлівасць і нядбайства” на сяле, напісалі праўнікам трэба лепш плаціць за іхнюю цяжкую працу, каб яны маглі жыць лепш, а не казаць ім пра шэрае, што гэта — ружове.

Што-ж да Талстога, дык вельч ягоная тлумачыцца на толькі талентам, але ѹ ягоным бунтарствам супраць усялякіх аўтарытэтав. У гэтым бунтарстве вялікіх пісьменнікаў установляюцца свойстваў, якія аўтарытэтаваюцца ў якіх аўтарытэтаваюцца.

Што-ж да Талстога, дык вельч ягоная тлумачыцца на толькі талентам, але ѹ ягоным бунтарствам супраць усялякіх аўтарытэтав. У гэтым бунтарстве вялікіх пісьменнікаў установляюцца свойстваў, якія аўтарытэтаваюцца ў якіх аўтарытэтаваюцца.

Што-ж да Талстога, дык вельч ягоная тлумачыцца на толькі талентам, але ѹ ягоным бунтарствам супраць усялякіх аўтарытэтав. У гэтым бунтарстве вялікіх пісьменнікаў установляюцца свойстваў, якія аўтарытэтаваюцца ў якіх аўтарытэтаваюцца.

Што-ж да Талстога, дык вельч ягоная тлумачыцца на толькі талентам, але ѹ ягоным бунтарствам супраць усялякіх аўтарытэтав. У гэтым бунтарстве вялікіх пісьменнікаў установляюцца свойстваў, якія аўтарытэтаваюцца ў якіх аўтарытэтаваюцца.

Што-ж да Талстога, дык вельч ягоная тлумачыцца на толькі талентам, але ѹ ягоным бунтарствам супраць усялякіх аўтарытэтав. У гэтым бунтарстве вялікіх пісьменнікаў установляюцца свойстваў, якія аўтарытэтаваюцца ў якіх аўтарытэтаваюцца.

Што-ж да Талстога, дык вельч ягоная тлумачыцца на толькі талентам, але ѹ ягоным бунтарствам супраць усялякіх аўтарытэтав. У гэтым бунтарстве вялікіх пісьменнікаў установляюцца свойстваў, якія аўтарытэтаваюцца ў якіх аўтарытэтаваюцца.

Што-ж да Талстога, дык вельч ягоная тлумачыцца на толькі талентам, але ѹ ягоным бунтарствам супраць усялякіх аўтарытэтав. У гэтым бунтарстве вялікіх пісьменнікаў установляюцца свойстваў, якія аўтарытэтаваюцца ў якіх аўтарытэтаваюцца.

Што-ж да Талстога, дык вельч ягоная тлумачыцца на толькі талентам, але ѹ ягоным бунтарствам супраць усялякіх аўтарытэтав. У гэтым бунтарстве вялікіх пісьменнікаў установляюцца свойстваў, якія аўтарытэтаваюцца ў якіх аўтарытэтаваюцца.

Што-ж да Талстога, дык вельч ягоная тлумачыцца на толькі талентам, але ѹ ягоным бунтарствам супраць усялякіх аўтарытэтав. У гэтым бунтарстве вялікіх пісьменнікаў установляюцца свойстваў, якія аўтарытэтаваюцца ў якіх аўтарытэтаваюцца.

Што-ж да Талстога, дык вельч ягоная тлумачыцца на толькі талентам, але ѹ ягоным бунтарствам супраць усялякіх аўтарытэтав. У гэтым бунтарстве вялікіх пісьменнікаў установляюцца свойстваў, якія аўтарытэтаваюцца ў якіх аўтарытэтаваюцца.

Што-ж да Талстога, дык вельч ягоная тлумачыцца на толькі талентам, але ѹ ягоным бунтарствам супраць усялякіх аўтарытэтав. У гэтым бунтарстве вялікіх пісьменнікаў установляюцца свойстваў, якія аўтарытэтаваюцца ў якіх аўтарытэтаваюцца.

Што-ж да Талстога, дык вельч ягоная тлумачыцца на толькі талентам, але ѹ ягоным бунтарствам супраць усялякіх аўтарытэтав. У гэтым бунтарстве вялікіх пісьменнікаў установляюцца свойстваў, якія аўтарытэтаваюцца ў якіх аўтарытэтаваюцца.

Што-ж да Талстога, дык вельч ягоная т

ШТО ЧУВАЦЬ?

„Мы будем метро” загаловак артыкулу У. Правасуда, зъмешчанага № 7 за ліпень 1978 году месячнага часапісу „Работніца і Сялянка”, што выходзіць у Менску. Артыкул пачынаеца гэткімі радкамі: „Агромістны, на ўсю агароджу лёзунг „Мы будем метро” прыцягвае ўвагу жыхароў і гасцей беларускай сталіцы. Кажны міжволі прыпыняе крок каля ўваходу ў Батанічны сад, каб хоць адным вокам глянуць: а што там за высокім плотам?”

А там, як згледзеце, будаўнічая пляцоўка, застаўленая разнастайнімі канструкцыямі й маханізмамі. Крышку далей — агромістны катлаван, распяты таўшчэнімі трубамі, пад якім можна схаваць шматлаварховы дом разам з дахам. Адсюль, ад парку імя Чалкоўскінцаў бярэ пачатак будаўніцтва Менскага метро. А катлаван — гэта будучая яго стансія, спусціўшыся да якой на эскалаторы, пасажыры змогуць у недалёкім ужо 1984 годзе сесьці ў камфартабельныя вагоны элекстрычкі й за лічаныя мінуты праехаць да станцыі Акадэмічнай, імя Якуба Коласа, Перамогі, Цэнтральнай, плошчы імя Леніна, Маскоўскай або Валгаградскай”.

Супраць „варожея радыяпропаганды” выступіў на пленуме ЦК КПІБ П. Машэр, першы сакратар кампарты Беларусі. Беларускія перадачы радыи „Свабода”, якія праўгаць паведамляюць надаўна прыбыльныя зь Беларусі людзі, слухае шмат хто, не зважаючы на систэматычнае напорнае глушэнне іх. Пра тое самое паведамляюць сваім замежным суродзічамі сваікі з балцкаўшчыны пісьмовай дарогай. З рэакцыі на гэтыя перадачы савецкага друку, трэба адзначыць два нумары сатырычнага часапісу „Вожык” (№ 11 і 12 за чырвень 1978 г.): У першым з іх — вершаваны прымітыв Цімоха Дзеразы „Брахуна з варожай падвартоні” („Край наш вольны, край багаты ўсіх чаруе, ты-ж плявузаеш заўзята, што гаруе” і. д.), а другі — верш другога падобнага пісакі, супрацоўніка КДБ Алеся Бажка пад загал. „Служба НАТО” („А служба на таўцаў — Свобода” зь любых нағод і без нагоды з халуйскім гневам, ваяўніча на ўсіх людзей вунь скавыча!”).

З Беларусі прыходзяць рознымі шляхамі да розных людзей на Захадзе што раз часьцей пытаны: чаму „Голос Амерыкі” які перадае пабеларуску? На пытаныне гэта было-б лягчай адказаць, калі-б амерыканскія грамадзяне-Беларусы зварачаліся з гэтым пытанынем да сваіх кантрэсменаў і сонатараў ды адказы іхнія прысылалі ў газету „Беларус”.

„Зважай” № 3 (11) за верасень 1978 г. зъмінчыя матар’ялы: артыкул „Патрабная помач”, заканчэні-

не арт. „Лясы, бункеры, партызыны”, рэцензія В. Сенкевіча на кнігу ўспамінаў Брэжнёва „Малая Зямля”, урывак з трэйце апошнія кнігі пісьменьніка К. Акулы „Гаваратка”, пад заг. „Вас чакае зямля”. Нумар ілюстраў.

Рэцензія Адамовіча на кнігу Ароольда МакМіліна „Літаратура Беларусаў: Гісторыя беларускай літаратуры ад ейных пачаткаў да сучаснасці” зъмешчаная ў сёлетым ліпенскім нумары выдаванага ў Лёндане квартальніка The Slavonic and East European Review, vol. 56, № 3, July 1978.

Мітрапаліт Менскі Антоні, як падала газета „Осерватор Романо”, за 21 верасення сёлета, быў у складзе дэлегацыі ад Маскоўскай патрыярхіі ў інтарназіцыі с.в. пам. Папы Яна Паўла I-га.

Віленскі зь лістоў беларускага іншадумца Міхася Кукабакі, а таксама ягоная заява „Старшыні на замежным паarelельным выслухоўванні справы Аляксандра Падрабініка”, зъмешчаны ў выданыні радыё „Свабода” „Матар’ялы Самвыдавецтва” (выпуск № 33/78 з 8. IX. 1978 г.).

Кніга пратапрасвіцера Мікалая Лапіцкага „Праваслаўе ў Вялікім Княстве Літоўскім за часоў панаўнія Уладыслава Ягайлы” — магістэрская праца на заканчэніе навукі на багаслоўскім факультэце Варшаўскага ўніверсітэту ў 1984 годзе — перакладзеная з польскай ў беларускую мову пратапрасвіцерам Святаславам Каўшам і выданая друкам. Кніга багата ілюстраваная фатографіямі з жыцця ў дзейнасці с.в. пам. М. Лапіцкага. У прадмове да свае працы Нябожычык пісаў: „... Беларускую гісторыю амаль што да гэтага часу (г. зн. да 1934 г. — рэд.) трактавалі не як праяў жыцця крыўіцкага народу, народу зусім адрозненага, самаіснага, але як галіну ўяўленага расейскім цэнтрызмам агульна расейскай культуры”.

У кнізе даеца запярочаныне гэтакому хвальшываму пагляду на мінуўшчыну Беларусі.

Генадзь Бураўкін, здольны беларускі пастаў дасягненія рэдактар часапісу „Маладосьць”, назначаны на становішча старшыні Дзяржаўнага камітэту БССР да справаў тэлебачання й радыёвяшчання. Можа цяпер новы старшыня дапінену, каб дыктары Беларускага радыё навучыліся правильна вымовляць слова пабеларуску (гл. арт. „Няпісменнасць ад асьветы” у гэтым нумары газэты).

На ўкраінскай дэмманстрацыі ад імя Беларусаў прамаўляў др. В. Кіпель. Дэмманстрацыя адбылася 24 верасення сёлета ў гор. Пасаіку з нагоды 45-х угодкаў масавага штучнага створанага савецкай уладай голаду на Украіне.

ДА 100-ГОДЗДЗЯ ЯНКІ КУПАЛА

Пра тое, што беларуская грамадзкасць на бацькаўшчыне рыхтуецца да 100-годздзя ад нараджэння Янкі Купалы й Якуба Коласа ў 1982 годзе, паведаміла Беларусаў у замежжы адыўлівама выдаваная для іх газета „Голос Радзімы” ў сваім нумары за 24 жнівня сёлета. У гэзэце між іншым чытаєм:

„Грамадзкасць Беларусі рыхтуецца адна з гэтым пытанынем да сваіх кантрэсменаў і сонатараў ды адказы іхнія прысылалі ў газету „Беларус”.

„Зважай” № 3 (11) за верасень 1978 г. зъмінчыя матар’ялы: артыкул „Патрабная помач”, заканчэні-

раджэння клясыкаў беларускай літаратуры Янкі Купалы й Якуба Коласа. Рыхтуючца да выдання іх кнігі, урываць, урываць альбомы й буклеты, якія расказваюць аб родных мясыцінах беларускіх песьніроў. Прэзыдый Акадэміі навук БССР пастанавіў стварыць да гэтай даты слоўнік літаратурнай мовы Я. Купалы й Я. Коласа.

Катадры беларускай мовы Го-

раджэння клясыкаў беларускай

літаратуры Янкі Купалы й Якуба

Коласа. Рыхтуючца да выдання іх

кнігі, альбомы й буклеты, якія рас-

казваюць аб родных мясыцінах бел-

арускіх песьніроў. Прэзыдый Акадэміі

навук БССР пастанавіў стварыць

да гэтай даты слоўнік літара-

турнай мовы Я. Купалы й Я. Коласа.

Катадры беларускай мовы Го-

раджэння клясыкаў беларускай

літаратуры Янкі Купалы й Якуба

Коласа. Рыхтуючца да выдання іх

кнігі, альбомы й буклеты, якія рас-

казваюць аб родных мясыцінах бел-

арускіх песьніроў. Прэзыдый Акадэміі

навук БССР пастанавіў стварыць

да гэтай даты слоўнік літара-

турнай мовы Я. Купалы й Якуба

Коласа. Рыхтуючца да выдання іх

кнігі, альбомы й буклеты, якія рас-

казваюць аб родных мясыцінах бел-

арускіх песьніроў. Прэзыдый Акадэміі

навук БССР пастанавіў стварыць

да гэтай даты слоўнік літара-

турнай мовы Я. Купалы й Якуба

Коласа. Рыхтуючца да выдання іх

кнігі, альбомы й буклеты, якія рас-

казваюць аб родных мясыцінах бел-

арускіх песьніроў. Прэзыдый Акадэміі

навук БССР пастанавіў стварыць

да гэтай даты слоўнік літара-

турнай мовы Я. Купалы й Якуба

Коласа. Рыхтуючца да выдання іх

кнігі, альбомы й буклеты, якія рас-

казваюць аб родных мясыцінах бел-

арускіх песьніроў. Прэзыдый Акадэміі

навук БССР пастанавіў стварыць

да гэтай даты слоўнік літара-

турнай мовы Я. Купалы й Якуба

Коласа. Рыхтуючца да выдання іх

кнігі, альбомы й буклеты, якія рас-

казваюць аб родных мясыцінах бел-

арускіх песьніроў. Прэзыдый Акадэміі

навук БССР пастанавіў стварыць

да гэтай даты слоўнік літара-

турнай мовы Я. Купалы й Якуба

Коласа. Рыхтуючца да выдання іх

кнігі, альбомы й буклеты, якія рас-

казваюць аб родных мясыцінах бел-

арускіх песьніроў. Прэзыдый Акадэміі

навук БССР пастанавіў стварыць

да гэтай даты слоўнік літара-

турнай мовы Я. Купалы й Якуба

Коласа. Рыхтуючца да выдання іх

кнігі, альбомы й буклеты, якія рас-

казваюць аб родных мясыцінах бел-

арускіх песьніроў. Прэзыдый Акадэміі

навук БССР пастанавіў стварыць

да гэтай даты слоўнік літара-

турнай мовы Я. Купалы й Якуба

Коласа. Рыхтуючца да выдання іх

кнігі, альбомы й буклеты, якія рас-

казваюць аб родных мясыцінах бел-

арускіх песьніроў. Прэзыдый Акадэміі

навук БССР пастанавіў стварыць

да гэтай даты слоўнік літара-

турнай мовы Я. Купалы й Якуба

Коласа. Рыхтуючца да выдання іх

кнігі, альбомы й буклеты, якія рас-

казваюць аб родных мясыцінах бел-

арускіх песьніроў. Прэзыдый Акадэміі

навук БССР пастанавіў стварыць

да гэтай даты слоў